

בס"ד. ש"פ מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

שיר המעלות בשוב הוי' את שיבת ציון היינו כחולמים¹. ומבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ במאמרו ד"ה זה² (ומפרטי הענינים שבמאמר, נראה שהוא מיוסד על ד"ה זה שבתורה אור³), שלעתיד לבוא, בשוב ה' את שיבת ציון, אז יראו כולם אשר כל משך הגלות היינו כחולמים, אלא שעתה בזמן הגלות חשכו עיניהם מראות זאת. ומבאר, שענין החלום הוא שמחבר שני הפכים בנושא אחד, ומביא על זה משל ("אָ שְׁאַרְפֵּעַר מִשֵּׁל" לגבי המשל המובא בתו"א), שיוכל לראות בחלום אשר הוא נהרג או מת ואח"כ הוא חי ברגע א' ממש, או כמו שיחלום שהוא כאן ובאספמיה ברגע א', וכיו"ב, דאף שהם הפכיים מקצה אל הקצה, יתחברו כאחד בשעת החלום, ולא יקשה לו הדבר כלל. ודוגמתו בנמשל בעבודת האדם, שבשעת התפלה הרי הוא קורא ק"ש בכוונה, שמע ישראל גו' הוי' אחד⁴, ונרגש אצלו אשר אין עוד מלבדו⁵, ואח"כ הולך לעסקיו ומתייגע במילי דעלמא בצרכי עוה"ז בעניני פרנסה גשמית, כמ"ש⁶ בזעת אפיך תאכל לחם, אף שזה דבר והיפוכו ממש, ולכאורה סתרי אהדדי, דכיון שאין עוד מלבדו, א"כ איך הוא טרוד בפרנסתו ופרנסת בני ביתו, אלא שזהו כמשל החלום שחולם דבר והיפוכו בנושא אחד, ולא יקשה לו הדבר כלל בשעת החלום.

ב) ומוסיף במאמר (אבל בתו"א ליתא), שבאמת אין זה סותר לזה כלל, כי שניהם, הדבר והיפוכו, נסבו מן שמים כו'. ומבאר, ששרשו של החלום הוא מבחי' המקיף העליון שהוא סובב ומקיף כל עלמין בשוה ומופשט מגדר התחלקות לגמרי, לכך כולל כל ההפכים יחד, מאחר שהוא למעלה משניהם, ולגבי' שוים שניהם, שבטלים לגביו בתכלית הביטול, לכך מתחברים יחד, וכמ"ש במ"א⁷ ע"פ⁸ עושה שלום

(1) תהלים קכו, א.

(2) כנראה הכוונה לד"ה זה שנרפס לאח"ז במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קפד ואילך.
וראה גם ד"ה להבין ענין החלומות באוה"ת בראשית כרך ו' תתש, ב ואילך.

(3) וישב כח, ג ואילך.

(4) ואתחנן ו, ד.

(5) שם ד, לה.

(6) בראשית ג, יט.

(7) ראה תניא אגה"ק סי"ב. לקו"ת תזריע

כג, ג.

(8) איוב כה, ב.

במרומיו, שעל זה דרשו רז"ל⁹ מיכאל שר של מים וגבריא של שר של אש, ואין מכבין זה את זה, כי הקב"ה עושה שלום ביניהם, דהיינו ע"י גילוי הארה רבה כו' שלמעלה משניהם, שזהו בחי' המקיף העליון. ובעומק יותר, שלא זו בלבד שעם היותם הפכיים זמ"ז, הרי הם עומדים יחד בגלל ביטולם, כמו שני שרים שעומדים בביטול לפני המלך עם היותם הפכיים זמ"ז, אלא יתירה מזה, שאינם הפכיים זמ"ז כלל, וכמו המדות, שבהיותם בהתגלות הרי הם בבחי' התחלקות קרין, ימין ושמאל (ובפרטיות יותר נחלקים לששה מדות), שהם הפכיים זמ"ז, אבל בהיותם כלולים בבינה, שהיא מקור כל המקיפים כנודע¹⁰, אינם הפכיים כלל¹¹. וזהו שבזמן הגלות היינו כחולמים, כי, ענין הגלות הוא בחי' עיבור דז"א בבטן אימא דאצילות בהתכללות תלת גו תלת כו'¹², ולכן, בזמן הגלות, כאשר ז"א מעובר בבטן אימא, אזי היינו כחולמים ממש, להיות מתחברים ההפכים זל"ז, כיון שבחי' אימא דאצילות הוא המקיף העליון המחבר את כל ההפכים יחד, שנכללים שם ביחוד אמיתי בלי התחלקות כלל. ועז"נ¹³ אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, פי', שהשמים שהם בחי' המקיפים שלמעלה, יתלבשו בלבושים אחרים להסתתר ולהתעלם בהם בהעלם והסתר גדול, והיינו התלבשותם בלבוש שק שהוא החלום שלמטה, שבו מלוכש המקיף העליון בהעלם והסתר, שלכן יוכל לחבר שני הפכים, וכך בזמן הגלות מתלבש המקיף עליון דבינה דאצילות בלבושים ומסכים להסתתר ולהתעלם בהם, ולכן היינו כחולמים, שמתפלל בכוונה כו', ומיד אחר התפלה עוסק בצרכים גשמיים לפרנסת ביתו, אף שזה דבר והיפוכו, אך באמת אין זה סותר לזה כלל, בהיות שני הסיבות נסבו מן שמים, דהיינו (נוסף על פשטות הענין, שהכוונה מן השמים היא שתהי' התפלה בכוונה, ויהי' גם העסק בפרנסה כו') מצד המקיף עליון דאימא המחבר אותם כאחד, עד שאין אנו מרגישים איך שאנו כחולמים, מצד הסתרת הלבושים המלבישים את המקיף העליון. אבל לעת"ל שיסורו הלבושים, אז יבינו וישכילו אשר בכל משך הגלות היינו כחולמים.

ג) אך צריך להבין מ"ש בשוב הוי' את שיבת ציון, מהו ענין התשובה של ציון. והענין בזה, דהנה אמרו רז"ל¹⁴ שתשובה וימות המשיח

9) ראה במדב"ר פי"ב, ח. שהש"ר פ"ג, יא. תנחומא ויג' ו.
10) תו"א וישלח כו, ב. ובכ"מ.
11) ראה תו"ח נח מו, ד ואילך. נו, סע"ג ואילך. נח, א ואילך.
12) ראה זח"ב (תוספתא) נ, א. עץ חיים שער הכללים פ"ב-ג.
13) ישעי' נ, ג.
14) ראה פסחים נד, א. נדרים לט, ב ובשיטה מקובצת שם.

קדמו לעולם, והיינו, שעולם נקרא כל סדר ההשתלשלות, מראשית הקו עד סיומו, שהוא המקור לכל האורות המלוכשים בתוך הכלים כו', אבל תשובה קדמה לעולם [והיינו, שהיא לא רק למעלה מבינה שהיא מקור כל המקיפים (כנ"ל)], אלא היא למעלה מכל סדר השתלשלות], להיותה מבחי' הרשימו של אוא"ס הנשאר בחלל ומקום פנוי¹⁵ מבחי' מטי ולא מטי¹⁶, שזהו למעלה גם מראשית הקו, שלכן אין כלי שיוכל להכיל אור התשובה, להיותה למעלה ממקור האורות והכלים שהוא ראשית הקו. וזהו שאמרו רז"ל¹⁷ במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי צדיקים גמורים ממשיכים מבחי' האור פנימי שהכלים יכולים להכיל אותו, שזהו כל סדר ההשתלשלות מראשית הקו כו', אבל בעלי תשובה ממשיכים מבחי' הרשימו שנעשה מבחי' מטי ולא מטי, שהוא למעלה גם מראשית הקו. וזהו גם מה שאמרו רז"ל¹⁸ שמשה רבינו זכה לתשובה קודם מותו, כי, משה הי' צדיק גמור שהוא מבחי' האורות פנימיים המלוכשים בכלים, ורק קודם מותו זכה לבחי' התשובה שלמעלה מגדר הכלים, שקדמה לעולם, כנ"ל. וכמו"כ גם ימות המשיח קדמו לעולם, ולכן לעת"ל יגיעו לבחי' התשובה שקדמה לעולם, והיינו שתשובה וימות המשיח ענינם אחד.

ד) **וזהו** גם מש"נ¹⁹ אז יאמרו בגוים הגדיל הוי' לעשות עם אלה, כי ענין התשובה בא מן ההיפך דוקא, והו"ע בירור הניצוצות קדושה מן הקליפות (וכידוע שענין זה דוקא מגיע בבחי' תענוג העליון, שלכן דוקא אז¹⁹ ימלא שחוק פינוד²⁰), ולכן לעת"ל בגמר כל הבריורים, יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה, היינו, שכל ההגדלה דשם הוי' בא מתוך ההיפך דוקא, שהם הניצוצים שנתבררו מהם דוקא²¹.

ה) **ויש** לקשר ענין זה עם פרשת מסעי, אלה מסעי בני ישראל וגו'²², דהנה, בפירוש רש"י איתא למה נכתבו המסעות הללו, להודיע חסדיו של מקום, שאע"פ שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה

18) ראה זח"ג (רע"מ) רעה, א. לקו"ת דרושים לשמע"צ צב, ב.
19) תהלים שם, ב.
20) ראה ברכות לא, א.
21) ע"כ תוכן מאמר הצ"צ.
22) ריש פרשתנו (לג, א).

15) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
16) ראה גם המשך תער"ב ח"א ע' תנו. ועוד.
17) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.
18) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

להם מנוחה וכו'. ומוסיף דרשה אחרת, משל למלך שהי' בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין, התחיל אביו מונה כל המסעות, אמר לו, כאן ישננו, כאן חששת את ראשך וכו'. ותוכן ב' הפירושים (שלכאורה הם הפכיים זמ"ז) הוא, שגם הענין הבלתי רצוי, כאן חששת את ראשך וכו', כוונתו היא שיתהפך להודיע חסדיו של מקום. וכפי שהי' גם בהמאסר והגאולה די"ב י"ג תמוז, שבתחילה הי' ענין בלתי רצוי שהתחיל ע"י יהודים שהיו במעמד ומצב דחששת את ראשך (דהיינו היבסקציא), ואח"כ נתהפך הדבר מן הקצה אל הקצה, שיצא לחירות ביד רמה²³, וברכוש גדול (באופן יחסי), ועד כדי כך, שאלו שאסרו אותו הם עצמם שחררו אותו, ובאופן שראו כל עמי הארץ שהפליא ה' והגדיל לעשות בארץ, כפי שהי' בגאולת רבינו הזקן בי"ט כסלו²⁴. וזהו גם נתינת כח לכאו"א מישראל עתה, להפוך את סיבת הגלות, מפני חטאינו²⁵, באופן שזדונות נעשו לו כזכיות²⁶, וכיון שתתבטל סיבת הגלות, אזי יתבטל בדרך ממילא גם המסובב, ויקויים היעוד²⁷ ופדויי הוי' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם.



(25) לשון תפלת מוסף דיו"ט.

(26) יומא פו, ב. וראה תניא פ"ז.

(27) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

(23) לשון הכתוב — בשלח יד, ח.

(24) ראה אג"ק אדמו"ר הזקן ס"ע רל

ואילך.